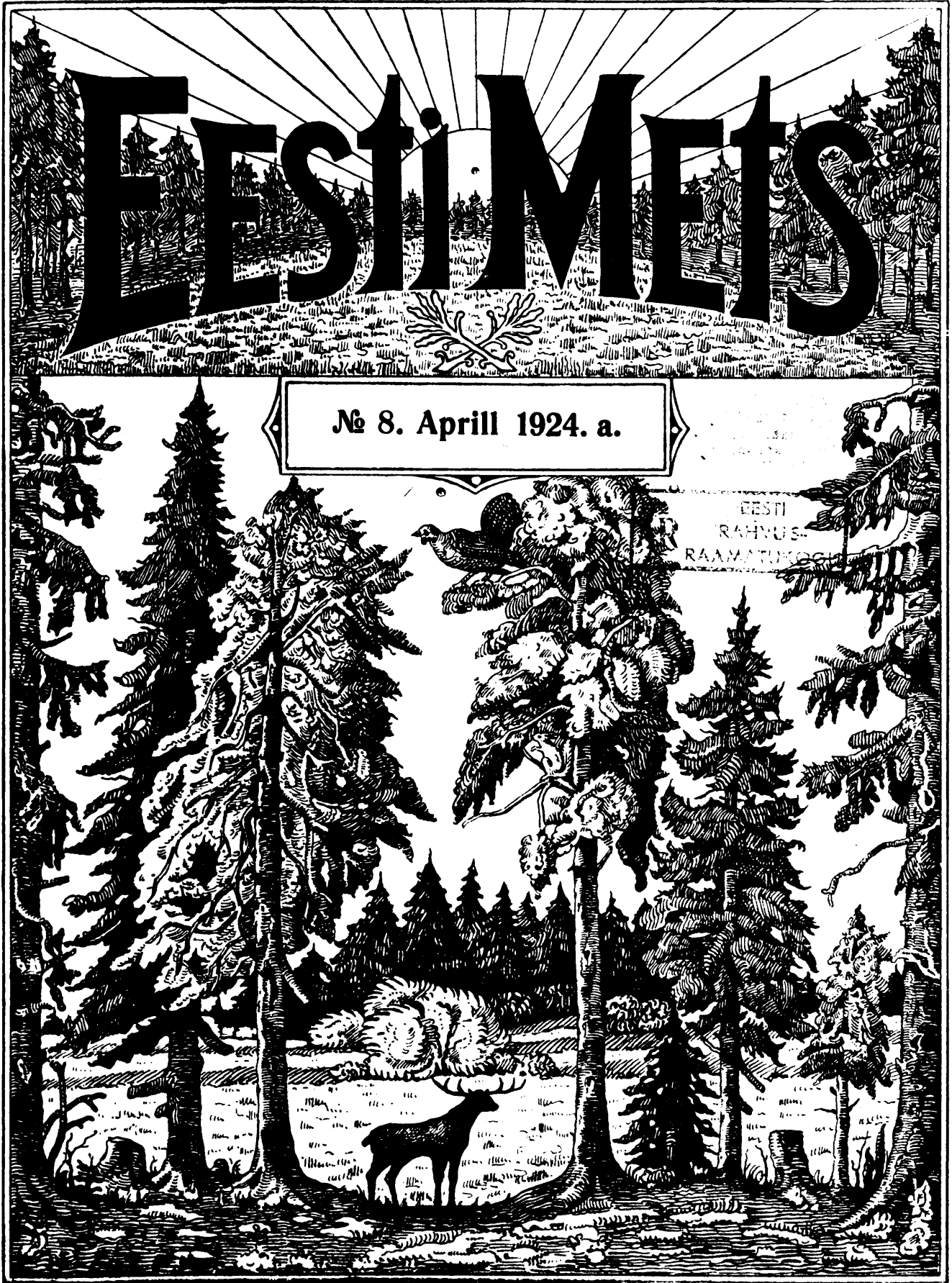

EESTI METS

№ 8. Aprill 1924. a.

EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

O. E. Herodes & P. M. Prick

Lauawabrik, ehitusmaterjaalid ja kütteained

Tallinn, Wiljandi uul. nr. 9.

Telefon 8-63. Postkast 23.

Weel mõned saadetused HÄID KAHERAUD-
SEID JAHIPÜSSE Belglast ja Saksamaalt ko-
hale jõudnud. Peale selle kõiksugu jahikraami,
automaatpüstolid ja rewolvreid suures wal-
kus saadawal. Hinnad kraami
headuse järele
wõistle mata
odawad.

Püssikauplus ALEX. PASSUP

W. Karja tän. 3, Tallinnas.

Metsaametnikkudele hinnaalandus.

„Eesti Mets'a”

tellimiste wastuwõtmine

1924. a. peale

kestab edasi. Kõik senini
ilmunud numbrid saade-
takse järele.

Tellimisi wõtawad wastu kõik
wabarilgi postilasutused.

Endised aastakõigud on talitusest weel
saada.

En-gros ja en-detail

kirjutusmaterjaali- ja paberikauplus

Sch. Pataschnikow

Tallinn,

Wiru tän. 10.

Kõnetraat 19-08.

Soowitab oma rikkalikust kaubatagawarast
suures walikus mitmesugust oma- ja
wäljamaa kaupa.

Alati igasugused uudised saadawal.

**Kaupmeestele ja ametlasutustele
kõlge parem ostukoht.**

Metsameestele 10% hinnaalandust!

Tellimiste täitmise kiire ja korralik!

Hinnad wõistluseta!

Hinnad wõistluseta!

Metsa- ja jahiasjanduse ajakiri.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka, 1/2 aasta peale 165 marka, üksik number 15 mk. Väljamaale aastas 400 mk. Toimetus ja tallitus: Metsade Peavalitsuse juures, Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 2000 marka, 1/2 lehek. 1000 marka, 1/4 lehek. 500 mk. Tekstis ja kaanel 50% kallim. Aadr. liht- ja rahasaadetustele: Ajakiri „Eesti Mets“, Tallinnas.

Nr. 8.

15. aprill 1924.

4. aastakäik.

Metsaasjandus.

Pildid kodumaa metsadest.

P. Reim.

2

2. Räpina metskond.

Tähelepanu võtksid Rāpina ümbruses leiduvad ilusad kasmetsad, 70 a. vanaduses kuni 30 m. kõrged, sageli kuuse moodustatud alarindega.

Mullaoludes domineerib rohkem liivakas savi ja savimaa.

Õhueranis meeldis mulle puistu umbes üks klm. Rāpina alewist lõunapool, mille koosseis vastaks vast: 5 m. 3 ka. 2 ha. Metsa vanadus 90—100 a., kõrgus — 30 m. Alusmetsaks — kadakad, pookspuu ja valgelepp. Maakattets — sõnajalad (*Pteridium aquilinum* Kuhn., *Aspidium filix mas* Sw., *Asplenium filix femina* Bernh.) — *Rubus saxatilis* L., *Majanthemum bifolium* Schmidt, ja ka heintaimed (*calamagrostis*, *aira*). Vähesel arvul leidub ka mustikaid ja pohlakaid (*Vaccinium myrtillus* ja *V. vitis idaea* L.).

Maapind märsk — vastaks põlluterassile — savipõhjane (liivakas savi).

Sarnaseid puistuid ei läinud mul korda kufagil mujal kodumaal näha. Suvitam on aga alla kriipsutada, et selle puistu all palju vähem tuntud maapinna halvenemist (rohukasvu ja kuivamise tagajärjel), kui vast puhtkaasikutes ja -haavikutes näeme.

Samuti paistis mulle, et massi tagavara siin suurem peaks olema, kui puhtmännikutel.

Tekib küsimus, kas ehk valguspuudest moodustatud segametsad teatud oludes ei töota paremaid tagajärgi, kui puhtmetsad, ainult ühest valguspuust koos seisest.

Kirjeldataud puistust edelapool leidub kuni 40-aastaseid männi- ja kuusekultuurisid. Õhueralikul paistab sellejuures, et Rāpina metskonnas vanemal ajal (s. o. 30—40 a. eest) võrdlemisi harvalt külitud ja istutatud on. Waguude wahel näib igatahes üle 7 jala, jaanuti tatmeridade wahel istandustes. Tagajärjed on täiesti rahuldavad: ilusad hästiliitunud kultuurid.

Nāgin juhuseid, kus istutatud segamini

mände ja kuusti: — üks wagu kuusti, teine mände. Ühel juhul on (Räpinast 3 km. lagupool) praegu, kus puud 20 a. wanusid, käimas äge wõitlus kuuse ja männi wahel. Praegu on kuust männise järele jõudmas (liiwakas jawimaa). Teisel juhul (1½ km. Räpinast edelapool) nägin, kus sarnase istutamise juures millegipärast männid peaaegu ära kadunud juba 15 a. wanaduses. Minult üffitud allesjäänud lüdurad männid annawad weel tunnistust, et warem neid sama palju olla wõis, kui kuusti. Kirigi ka siin mullaolud kuusele õige soodsad, jäi mulle arusaamatuks, mis siin männi saatuse juba otjustada wõis, kas putukad, seened ehk inimene wõt mõni muu põhjus.

Kuna aga neil juhusel ridade wahel 4 jala ümber, tekkis mulle hiljem kahtlus, kas mitte sarnane metsastamiswiis Räpina metskonnas ka 30—40 a. eest tarwitujel ei olnud ja praegused wanemad kultuurid, kus ridade wahel üle 7 jala — ka sarnasel teel tekitatud: istutatud ehk küllitud ridastikku kuust ja mänd, hiljem aga kõrvaldatud wõitluses allajäänud puuselt. Mõisugused asjaolud juu sarnase metsastamiswiisi esile wõisid lutjuda, jäi mul arusaamatuks. Ei paistnud mitte silma, et siin niitwõrd tunda anda wõiwad õõkülmad, et kuusekude asutamine ainult kaitsepuu (männi) warjus wõimalik. Kuuse-männi segimetsa asutamise otstarbel oleks aga praktilisem olnud ehk lihtsalt seemneid segada.

8. Drawa metskond.

Räpinast umbes 9—10 km. lõunapoolse sõites, on jälle tee ääres ilusad umbes 40 a. kaasitud (K a h t w a = D e p i k u mõisa mets). Siin leidub alusmetsana rohkesti sarapuid, kadakaid ja kohati pärna. Kuuse järelekaswu ja kuuse alarinnet, sarnases rohtuses, nagu seda harilikult näeme ajutises kasemetsa-tüübis, mis tekinud lageraie järeldusena, ei puutunud silma. Wõrdlemisi rohkel arwul esineb kohati kaskede hulgas mändi (kuigi vähemuses).

Mulle jäi arusaamatuks siinkohal warematel aegadel kaswanud oasmettsa ilme ja samuti praeguse metsa tekkimine. Wõiks oletada, et siin peale suurema metsalarakata maharatumist maad mõned aastad põlluna kasutatud ja siis seisma jätetud ilma oas-

puude seemne külimiseta. Stergem lehtpuude seeme lendas hiljem peale ja nii tekkis puuseltide wahetus wõrdlemisi wahese oaspuude juureseguga.

Kas oleks aga sel teel wõinud hiljem mõnes kohas tekkida pärna alusmets? Pärna õitsemine ja seemnete kandmine kodumaa metsades on ju haruldaseks nähtuseks. Samuti ei ole mul mitte teada juuseid, kus pärnade all, mis küll rikkalikult seemet kannawad (näit. parfides) oleks leida seemnest tekitatud järelekaswu. Ei saa jellepärast oletada pärna alusmetsa tekkimise wõimalust seemnetest. Ei ole ka usutaw, et pärna juured oleksid suutnud wälja kannatada mitmekordseid wigastusi — sel ajal, kui maad kasutati põlluna.

Kuid, kas pole siin warematel aegadel just kunstlikult kaasa aidatud kaasikute tekkimisele. Kas ei ole kaasitud ehk olnudti majapidamise eesmärgiks?

Kaskede hulgas on niiskematel kohtadel ka haabu, mis vähemate salkadena ka puhalt esinewad. Üks sarnane haawasalk (Sorst) — umbes ¼ ha suurune — kõitis tähelepanu.

See oli umbes 30 a. wana, sarapuu alusmetsaga madalamal maal, sarapuu alusmetsa ja heinataimedest moodustatud maakattega. Iseäralikuna paistis siin silma tuntud putuka Saperda carcharias L. *) n. n. h a a w a s i k u haruldaselt suur häwitustöö.

Peaaegu igal pool wõis leida umbes 50 sm. kõrgusel vähemalt üks putuka wäljalennu auk (läbimõõdus umbes 1 sm.). Esialgu, kui aukusid nägin, pidasin neid wintpüüsti kuulide sünnituseks. Arwasin, et see paari aasta eest lõõdud lahingute järeldus. Alles ligem waatlus selgitas tõeliku põhjuse.

Paljude uilarindest juba ammu alla jäänud puud seisawad tõukudest õõnestatult niitid kuiwikutena.

Suuremad puud ei ole aga sellepeale waatamata, et nende südamed õõnestatud ja wõib olla praegu weel tõugud sees õõnes-

*) Saperda carcharias L. — 22—28 sm. pitune halli wärwi mardikas. Lendab sume tsel. Muneb noorte haabade toore wahel tüme alumises osas. Tõugub sööwad puu sõse, kus algawad söömist wertikaalstis, tehes 30—40 sm. kõrgud umbes 1 sm. läbimõõdus. Hiljem nullub ja 2 a. arwates munade panemist lendab wälja täiskaswanud mardikas.

tamas, mitte ära kuiwanud. Küll aga näib, et putuka käikude tõttu edeneb jüdamemäda tekkimine. Sageli on putuka käikudes aset võtnud sipelgad.

Puistu täiust võiks hinnata 0,8 peale. Järjekulult ei ole putuka otsekohene hävitus, ka sel korral kui kõikide jeni furnud puude jurma tema arvele kirjutada, weel mitte tõusnud üle 20%. Arvestamata on selle juures tehniline kahju ja puude elujõu vähenemine.

Foto P. Heim.

30. aastane haavistu, Rahtwa metsanditus, Drawa metsasõnnas, wigastatud *Saperda carcharias* L. poolt.

Meerandis on siin haruldaselt lopsakas heintaimede kasv.

Lõunapoolse jõites möödub juurem (100–1200 ha) Rahtwa metsandiku masšiiw: ilus I bon. männimets wähehese kasjeguga (20–10%) sawipõhjalisel maal. Mõusmetas näeme kadakad. Maaakatet iseloomustawad: *Pteridium aquilinum*, *calamagrostis* ja pohlakad — *vacinium vitis idaea*.

1 flm. lõunapool Drawa mõisast puutuwad silma hästi fordalainud wanemad

(kuuni 30 a.) männikultuurid, mis tunnis- tust annawad siin maanurgas juba kaua heade tagajärgedega praktiseeritud metsa- mise wiisist. — See oleks n. n. söörd-metsa ehk põllumetsa (*Sackwaldwirtschaft*) kättis. Pärast metsa raiumist kasutatakse raismi- tu kahe ehk kolme aasta jooksul põlluna, siis külwatakse (harilikult kolmandal aas- tal) pärast wiljaseemne sissekülmamist männiseeme. Sel teel kõrwaldatakse häda- oht, mis kultuurijõid ähwardab — rohke ro- hukasju (sawi- ja kruusarikkad maad).

Et aga kõik harimine sünnib raismiku ka- jutaja kulul, siis on wõidetud täielikult metsamise kulud. Selle kättiswiisii jaoks on siin eriliselt soodsad tingimised. Rahwarik- kad Petserimaa külad aina jäänunud põllupinna järele ja hindawad enda tööd madalalt.

Ühes kohas (2 flm. Drawa mõisast lõuna- pool) oli wõimalus näha tatra- ja kaera- wäljasid fännustikul, mis tõendusjeks, et praegu weel jeda metsamiswiisii tarwita- taffe.

Piisa jaama juures, kuus flm. Drawa mõisast kagu pool.

Nähtawasti tuule poolt sünnitatud lii- wakiingastel (diiinidel) — wiltsa kaswu- ga männimetsad (IV–V bon) — walge pödrasambla- ja pohlakate-kattega. Silma paistawad peaaesjalikult noored 20–30- aastased ja vähemal arwul keskajalised — (60-a.). Selle juures aga kolesuured rais- mitud, mille pikkust nähtawasti juba wera- tadega mööda wõib (Piisa jaama juures mõlemal pool raudteest). Suurem osa on uuendamata. Süngaste ülemises osas on päikese mõjul kõrwenud igasugune maa- kate ja selle tõttu paljastunud kollakaswal- ge liiw. Poleks kändusid järel, näiks koki täieliku kõrbena. Kohati on maapind kaetud sinakaspruuni kanarbiku- ja walge pödra- sambla-kattega, kuid ka siin paistab nende taimede wahelt ikkagi wälja — liiw. Ei ole taimi, mis lepiks temaga ja faitjeks päikese- kiirte eest!

Kohati on jäetud raismikule seemne- puud. Nende läheduses on lohukohad, kus niiskuse olud wähegi soodsad — hästi uuen- dunud männiga. Wida kõrgemale tõusta süngastele, jeda hõredamaks jääwad män- nitaimed. (Järgneb.)

Kuust ja fast.

Ma olen kuulnud mitme suust
Suurt kiidufõnet kasepuust;
Kuid üalgi ei kiida muud,
Kui ainult haljast kuusepuud.

Kast aastab ainult haljendab
Kuud kolm — süs juba kolletab
Ja puistab lehed offadest,
Jääb seisma aina raagudest.

Kuid kuust, see terve elu sees
On haljas meie silme ees;
Ja on nii kindel, muutmata,
Et pean tad ikka austama.

J. Põllumees.

Looduskaitse.

Tetrao.

Wist küll iga loodusearmastaja terwitab soojalt looduskaitse mõtet, mida meie kodumaa loodusuurijate selts iiles on võtnud. Üldiselt ei ole looduskaitse sugugi harilik nähtus, sest tegelikult on ta ainult mõnes riigis läbi viidud. Nii on ka Euroopa kultuurriikide seas palju sarnaseid, kus looduskaitse alles oma loomist ootab. Seda enam peafsiime rõõmu tundma, kui meil korda läheneb seda läbi viia, sest rahvas, kes tarvidust tunneb looduskaitse järele, annab sellega tunnistust ka oma walmukõpsusest. Ka on looduskaitset peale esteetilise weel reaalse külge: näiteks saawutaks metsateadlased ürgmetsa olusid jälgides kasulikke näpunäiteid, mida kultuurmetsade kasvatamisel kasutada võiks. Ka jääks järeleolewale põlwele wäikene kujud sellest, kuidas meie kodumaa pind sajad aastad tagasi wälja nägi.

Kui nii tähtsat asja, nagu seda looduskaitse teostamine on, mille kohta weel liig wähe kogemusi saawutatud ja sellega kõigil see asi alles lapskingades wõib, ette wõetakse, peab suurt ettevaatust tarwitama, et mitte eksi samme teha. Sellepärast tuleks enne kõigil järele kaaluda ja rohkem mõttewähetust wälja kutsuda, iseäranis metsameeste häälendajad „Gesti Metsas“. Nii mõnigi metsamees võiks oma mõtete awaldamisega asjale kasu tuua, sest et nad loodusele, iseäranis metsale, kõige lähemal seisawad ja sel alal kogemusi omandanud.

Rahjaks on seni selle küsimuse arutamiseks wäga wähe trüümüsta tarwitatud, ehk küll see mõte juba kolme aasta eest on üles kerkinud. Mina isiklikult olin üllatatud, kui herra P. Reim'i kirjeldust lugemin („Gesti Metsa“ nr. 1 ja 2 s. a.), sest mulle oli see uudis; weel rohkem üllatatud olin aga, kui sealsamas leidsin, et jutt on ainult haruldastest puudest, puestikkudest, kiwidest ja koobastest ja peaaegu ainult, et loodusuurijate selts on leidnud otstarbekohasemat wälja ühe suurema pinnaga looduskaitse maa-ala asemel — mitmed — wähe pinnaga maa-ala. Ka Tartus 2. metsateadlaste päewal, kus looduskaitse küsimus oli „läbirääkimiste“ alla üles wõetud, toonitati sedasama. Siinkohal ei wõi tähendamata jätta, et 2. metsateadlaste päewal see küsimus — ehk küll herra dotj. Mathieseni soov oli elawamaid läbirääkimisi wälja kutsuda — siiski leiget wastukõla leidis: lewiti ainult sellega, et seda asja loodusuurijate seltsi hooletaks jätta... Looduskaitse põhimõte on seni olnud: kõigide loodusobjektide lõpuliik häwitamise eest päästmise; iseäranis aga just nende, mida häwinemine kõige rohkem ähwardab. Kui nüüd ainult haruldaste puude, puestikkude ja kiwide kaitsest jutt on ja — ma kriipsutan alla — maa-ala wähe pinnaga otstarbekohasemateks tunnustatud, kas wõib seda „looduskaitseks“ nimetada? Wist küll mitte! Wähe-

malt mitte selles sõna ulatuses, mis selle all Vääne-Euroopas ja Põhja-Ameerikas mõistetakse. Kuhu jäävad siis meie metsloomad ja linnud? Nendest isearanis haruldasi, nagu pötra, karu ja osalt ka mõtust varitses palju rohkem hävinemise hädadoht, kui puuestikke, mida tervem progresseriva „ülekultuuri“ eest kaitsta on. Kus hädadoht kõige suurem, sinna peab kõige enne appi ruttama!

Nii palju kui mina looduskaitse küsimust olen jälginud, on igalpool peamotiiviks olnud metsloomade alalhoidmise mõte.

Wõtame näiteks kuulsa Yellowstone rahvuspargi, Põhja-Ameerikas, mis oma 13000-ruutkilomeetrilise pinna suuruse, oma maastikulis, mägede, metsade, jõgede, järvede, mudavulkaanide, keevameeallikate, rohkewärwiliste aurufammaste ja lubjakaljude peale vaatamata pole siiski Ameerika loodusarmastaja rahwa uhkus, waid seal elutsenud alalhoidavad hiisid, hallid karud, mustad karud, pödrad, vapiti hirved, antiloobid, tobrafed (Biber) ja muud. Ja et need loomad täiesti kaitstud on, selle eest kannawad hoolt Põhja-Ameerika ühiskondide ratsawäeosjad, millest näha on, kui tõsiselt seal loomakaitset wõetakse. Samuti on ka Schweitsis ja Rootsis peaaegjalikult loomakaitset silmas peetud. Niinutene wõimalus aga loomakaitset läbi wita on: „wõimalik suur üheskümnendik maa-alast mitmekesise maapinna- ja flooraga“, nagu: okasmetsa, lehtmetsa, segametsa, soo, raba, järwe ehk jõega.

Uga on weel üks tähtis põhjus, mis sunnib meid looduskaitse loomisel peaaegjalikult loomariiki arwesse wõtma. Looduskaitse nime kannab maa-alast, mis on looduse enda hooletaks jäetud, ilma et inimene ennast sinna wähele segaks, selle maa peal kasvaw mets peab ajajooksul ürgmetsaks muutuma. Kui aga nüüd mitmed wähemad metsaalad, mis juba rida aastaid on kultuuri õnnistusi maitunud, looduskaitse alaks wälja walitakse ainult maapinna kooresseisu ja tähtsamaid puistutüüpide silmas pidades ja nüüd wõtama hakatakse, et sellest peab ajajooksul ürgmets wälja arenema, kas ei wõi see lootus ehk petlik olla? Waatame selle asja peale loogiliselt. Maapind looduskaitse alaks wäljawalitud metsal on selleksamaks jäänud, mis sajade

aastate eest ürgmetsalgi, mis seal kohal kasvab; kliima on ka seesama, metsale kahjulikud rööwikud, putukad, seened jne. on ka needsamad, mis omalalalgi ürgmetsas asuvad. Uga kus on metsarawitajad, millest ürgmets kurbiseb? Metsloomi ja linde meil ei ole! Wõi ehk arwab mõni, et metsloomad ja linnud on üldse metsas üleliigsed, et loodus on neid efektsel sünnitanud, ehk et nende tähendus looduse majanduses tähtis ei ole. Selle peale wõib wastata: looduses on iga olemus omale kohale seatud ja igale oma tegewus antud.

Ürgmetsa arenemine nõuab eeltingimise-na normaalset looduse käiku. Kui näiteks esimestel aastatel looduskaitse metsas, kus fauna puudub, putukad wõi rööwikud tekivad ja firwes, saag, labidas ja liimirõngad häwitamisega piiripanemiseks wähele ei astu, mis siis? Siis murtuks tulewane ürgmets küll parasitide koldeks. Juba ainult kooreputukas wõib oma häwitustööga metsa olemasolu küsitawaks teha. Sellepärast tuleks ka looduskaitse ajutamisel metsloomade ja lindude küsimusele wähemalt sama suur tähtsus anda, kui puuestikkudele, ja sellega arutamise alla wõtta, kas on faunale tarwiline kaitse loodud, kui kaitsealuseks wähemad metsaalad tunnustatakse?

Kellel wõimalus on puutumata ürgmetsas pikemat aega wiibida ja seal tähelepanelikult loodust jälgida, see saab warsti aru, mispärast seal 250-aastased männid weel täiesti terwed ja elujõulised on.

Kaljud linnud ja loomad peetakse metsale kahjulikuks jellepärast, et paistab, nagu oleks nende tegewus kahjulik, kui aga asja põhjalikult jälgitakse, jütakse arusaamisele, et kõne all olew loom ehk lind kuigi mitte otsekoheselt, siis kaudset kasu toob, millel aga sagedasti sugugi wähem tähtsust ei ole kui esimesel. Näiteks peetakse rähna mitmel pool metsale kahjulikuks, sest et ta putukate, nende tuppede ja munade jahil sügawad augud puusse raiub. Esimesel pilgul paistab see ka tõesti nii olewat, kuid ligemalt asjaga tutwunedes näeme, et suuremad augud raiub rahn enamasti surnud puundesse ehk surmakanadaatidesse, kus juures tema poolt tehtud peafasu mitte putuka häwitamises, waid tehtud aukudez seisab, mida omalt poolt wäikesed ronijad linnud pesategemiseks ära kasutawad ja selle-

ga selle ümbruskonna metsfarawitsemise oma peale võtavad. Sellega ostab üks puu ürgmetsas oma surmaga mitte üksi ainult mitmekümne teise elu, vaid ka nende normaalse kasvu ja seda — rõhna abil. Teisets näitets võtame nüüd meie fauna juurema esitaja põdra, keda puhtmajanduslijest waatekohast absoluut kahjulikuks peetakse. 1917. a. töötasin Viiski linna läheduses, paremal Ovi jõe kaldal. Maastik oli väga huvitav oma koosseisu poolest: sajad väikesed järved, mis ajajooksul suuremalt osalt finni kasvanud, on ükssteisest lahutatud mägistest liivaribadega, millel kõrgetüvelised 50—250-aastased mitmetüübilised männimetsad asuvad. Sige harva, aga siiski proportsionaalselt üle terve metsa, tuleb ühtkiuid vanu haabu ette. Silmatorikav nähtus tähendatud metsas oli, et 50-aastastel ja vanematel raiekohadel loptakas männimets mühas, kuna kõik nooremad raiekohad — 50. aastast allapoole arvatud — olid taetud tihedate haavikutega. Ühe vana metsateadlase tähelepanu selle peale juhtides küsisin tema arvamist, millega seda nähtust seletada. Vastus oli lihtlane: *Смена пород!* See vastus ei rahuldanud mind, sest puuseltside vahetuseks oli see protsess liig kiire. Hakkasin teist seletust

otsima, mille ka lõpuks leidsin. Oma ülesande kallal töötades tuli mul palju sõitustid teha ja tihhilugu kohalikkude elanikkudega kokku puutuda. Nende külades viibides sain järgmist kuulda: Vanasti olnud palju põtru. Aga kui umbes 50 aasta eest mitu küla täit rahvast Venemaalt välja rännanud ja siia elama asunud, siis kadunud paari aastaga põdrad, sest iga asunik murekses omale piisji ja hakkas jahti pidama. Riit ei ole see männimets mitte loomulikkude oludes väljatõrjumisele pühendatud, vaid põtrade*) hävituse läbi, mille tõttu loodus oma tasakaalust välja viidi, ja selle tagajärg: tehniliselt kõrgewäärtusline „tõrwikmännik“ sumbutati alamäärtuslike mädasüdamlike haava poolt.

Lõpuks pean tähendama, et mina ülaltoodud ribadega kellelegi liig lähedale astuda ega ka midagi undist pakkuda ei ole tahtnud, vaid kui waimustatud looduse armastaja, kes puutumata ürgmetsades on viibinud, tarwidust tundsin oma muljeid meie metsameeste häälekandjas avaldada. Ja kui peaks tekkima mõtete vahetus, mis looduskaitse metsade tähtsust suudaks selgitada ja nende vastu sügawamat huvi äratada, siis oleks sellega ka nende ribadega otstarwe täidetud.

Jahiasjandus.

Tinastus.

O-n.

Paljud jahimehed on tähele pannud, et nende piisfiraud pikema tarwitamise järele kattub õhukeste tinatorraga. Et nimetatud asjaolu praegusaja piisfide juures sagedasti ette tuleb, siis tahaksin käesolewaga seda küsimust puudutada.

Kuidas aga seda nimetada? Pikema mõtlemise järele arvasin, et kõige kohasem oleks „tinastus“.

Kui sugupeetud jahimeestele see nimetus aga ei meeldi ja kellelgi ehk parem nimetus tagavaraks peaks olema, siis palun seda teatada, ja mitte üksnes mina, vaid ka teised jahimehed oleksid tänulikud.

Rauadõnsuste tinastumise arwavad paljud jahimehed mingisuguse arusaamata nähtuse olewat. Ühed arwavad, et tinastumine oleneb piisfiraudade pehmnisest, teisid aga, et tinastuvad ainult uued, polseeritud ja hästihoitud rauad.

Kui waadata raudade tinastumist ligemalt, siis ei saa aga eeskirjeldataud arwamistega kuidagi leppida, sest leidub raudasid, mis on sõrdlemisest pehmetest terasest, samuti ka raudasid, mille õõnsus on väga

*) Üks täiskaswanud põder tarwitab ühe õõ ja püema kohta umbes üks loorem peenikest haabu (wiisajamehest hagu).

hästi poleeritud, kuid vaatamata nende pikemaegse tarvitamise peale ei tinastu sugugi. Tähenõu, tinastumine ei olene mitte eelkirjeldataud põhjustest, vaid millestki muust.

Kui hakata raudade tinastumist vaatama, siis leiame, et tinaford ei kata kõiki raudu ühetasaselt, vaid ühesel raudadel on tinajäljed allpool, teistel ülalpool, ühesel pabruntipesale ligemal, teistel jälle kaugemal juu. Mõni tinastub aga üks ja see sama raud ainult ühest kohast, s. o. tinaford lasub alati ainult ühte kohta, kuna raua õõnsus mujalt täiesti puhtaks jääb.

Kui vaadelda kirjeldataud nähtust ligemalt, siis peame otsusele tulema, et tinastumise põhjusteks ei või olla mitte raudade pehme teras, nähtav rauaõõnsuse siledus ega ka korralik puhastamine, vaid wiga peab muus olema, sest praegusaja rauad on võrdlemisi ühetaoliselt terasest tehtud, samuti ka haawlite hõõrumine rauaõõnsuse seinte vastu on igalpool juba loomulikult ühetaoline.

Milles peitub siis tinastumise põhjus? Wastata võiks — piisfirana õõnsuste spiraalses poleerimises, mis wiimasel ajal peaaegu kõigis piisfiwabrikutes tarvitusele on wõetud.

Kas on aga see tõenäoline? Esimesest pilgust paistab, et see walewäide on, sest puuritud poleerimata raud ei tinastu peaaegu sugugi, ehk kui tinastub, siis väga wähe, olgugi et nende õõnsus palju karedam ja sellepärast ka haawlite hõõrumine seinte vastu palju suurem peab olema. See ei liika ümber aga sugugi wäidet, et tinastumine oleneb spiraalselt puurimisest, waid annab just wõimaluse selgitada, et see faktiliselt tõesti nõnda on.

Kui võtta spiraalselt poleeritud raudadega piisfi ja jälgida tema raudade tinastumist pikema aja jooksul, siis leiame, et poleerimise jälgede silenemisega tinastuwad ka rauaõõnsused ikka wähem ja wähem, ehk jälle tinastuwad niikaua, kuni rauaõõnsused puhtad hoiakse, s. o. kuni neid rooste ei ole auklikeks jäänud. Tähenõu, on selge, et peategur tinastumisele oli spiraalne poleerimine.

Misparast aga puuritud rauad, millel puurimise jäljed on palju karedamad, kui

poleeritud raudadel, wähem tinastuwad? Sellepärast et 1) puurimise jäljed on niisugused karedad, et ei wõimalda haawlite küljest ärastõrdunud osadele külge kleepuda ja 2) on haawlite küljest eraldunud osakesed palju suuremad, kui poleeritud raudade juures, misparast ka nemad kergemini rauaõõnsuse konaruste wahelt välja pudenewad.

Et see tõesti nii on, seda wõib järgmiselt selgitada: wõtame katk wiili, üks hästi peenikene ja teine jämedam, tõmbame tinatüki nendest üle. Esimesele jääb tinajoon, mida väga raske on ära puhastada, kuna teisele jääb küll ka tinajoon, kuid seda on wõrdlemisi kerge ära puhastada, sest tinanosakesed on juba wõrdlemisi suuremad ja sellepärast pudenewad palju kergemini wiili küljest lahti.

Loomulikult on kõige peenem wiil palju karedam, kui spiraalselt poleeritud rauaõõnsused, kuid surumine haawlitele, samuti ka haawlite kiire liikumine rauaõõnsuses suurendab hõõrumise jõudu. On tarwis kõige wähemaid spiraalseid puurimise jälgesid ja tinastuse põhjus on olemas. Samuti mõjuwad tinastumisele kaasa igasugused külmused, olgugi paljale silmale mitte nähtawad.

Juhtub mõnele aga piisfi, mille rauad on mitte ühetaoliselt terasest, siis wõib juhtuda, et piisfi alguses ei tinastu sugugi, wäenemat jaades tinastub aga wõimatuseni. Seda tuleb just kirjeldataud külmude arwelu kirjutada, sest lastmise ajal ei suurene seejuga rauad mitte igas punktis ühetaoliselt, waid üks koht rohkem, teine wähem, misparast külmused pikapeale tekivad, kuhu vastu haawlid hõõrudes tinakorra jätawad.

Tinastuse peahalbus seisab selles, et piisfi hakkab halvasti lastma ja, nagu jähmed üsda armastawad: „weristab küll, aga ei tapa.“

Tinastumist wõib elawhõbedaga häwitada. Selleks topitakse piisfirana üks ots korgiga ehk mõne muu asjaga kõvasti kinni, walatakse raua pikkuse järele $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{8}$ osa elawhõbedat rauaõõnsusesse ja topitakse siis ka teine ots kinni. Elawhõbedat tuleb rauas niikaua lofsutada, kuni tina rauaõõnsusest täiesti kadunud.

Peale elavhõbeda tarvitamist on soovitatav püüfirand takkudega ehk lappidega hästi ära puhastada.

Kui tinastus mitte liig suur ei ole, siis võib temast ka faredate takkudega hõõrudes lahti saada, kuid kuidas seda toimetada, sellest on lugupeetud E. P. („Eesti Mets“ 1924. a. nr. 4) väga arusaadavalt kirjutanud.

* * *

Hea „wõtja“ püüs.

H. P—pp.

E. P. kirjutab „Eesti Mets'a“ 1923. a. 11-das numbris püüsi „wõtmisest“, kokkujooksust ja kaugelelaskmisest, väljendades, et arvamine, nagu oleks terasraud paremad „wõtma“ kui teised, — ekslik olla.

Wastuwäitena pean omalt poolt rõhutama, et just head terasraud võimaldavadki püüsile hea „wõtmise“. Ma ei taha sellega öelda, et terasel mingi salajõud oleks, või üliloomulik omadus. Juba aastakümneid tagasi leiti, et teras kõige parem materjaal püüfirandadeks on ja sellepärast ei valmistata ka nüüd enam rauast ehk damasfist püüfirandu. Terasest püüfirand, kui nende õõnsus on hästi puuritud ja lihvitatud, võimaldavad haavlitele takistamata liikumise rauadõnsuses, mille tõttu haavli laeng selles seisukorras, milles oli padrunis, — ka rauast wälja jõuab, ilma et ta segamini paisjats, millest on tingitud ka püüsi kokkujooks. Teine ja tähtsam külg on terasraudadel see, et nad lastmise silmapilgul ei „laineta“ gaaside rõhumise mõjul, nagu seda ette tuleb pehmete ja õhukeste, halvasti materjaalist raudade juures. See lainetamine sünnib haavli laengu ja tropide vasturõhumisel püüsirohku gaasidele ja viimased pääsevad mööda troppi haavliteesse, neid segamini ja — rauast wälja jõudes — laiali pillates. Ühes sellega wähe neid ka liikkawa gaasi jõud ja laeng ei lähe tarvilisest kaugusest ehk, kui lähed, siis niisõõrd wäikse jõuga, et läbilöögi ehk n. n. „wõtmise“ jõud puudub. Püüsi heaks „wõtmisest“ on mõõduandvad: — püüsi raskest, raudade pikkust ja kalibreit arwesse

Waldatud kirjatuks väljendatud mõtete tõepärasuse eest ei saa toimetuse mingit wastutust enese peale wõtta. Et aga küsimus enesest kaunis tähtis on, siis oleks soovitatav, et meie püüsinimeistrid ja sõjaväelased-eriteadlased käsiõjariistade alal selle nähtuse üffitsiaalsete käsituse alla wõtaksid, ära näidates, kuidas võimalik oleks juba püüsi ostmisel ette ära otsustada, kas püüs tinastub või mitte.

Toim.

wõttes — materjaal, millest raud on tehtud, püüsirohki, tongid, tropid, laadimiswiis ja palju muud peensusi, mida kõike ei saa üles lugeda, arwesse wõttes meie auwäärt ajakirja kabinat ruumi.

Ma ei imešta sugugi, et üks püüs teistest paremini laskeb, kuid ei saa ka uskuda, et mõni püüs sugugi ei „wõta“, nagu auwäärt E. P. kirjutab. On ju loomulik, et kõik püüsid ühtemoodi wõtta ei wõlgi, kuna nad mitmesuguses headuses materjaalist tehtud ja samuti ka mitmesugust lastematerjaali nende laadimiseks tarvitatakse. Ei saa ka kwiidwõrd tõsiselt wõtta auwäärt E. P. poolt ettetoodud kaht katset püüsi proowimisel, iseäranis wõrastawana näib mulle, et see, kuidas märk seatud*) on, peaks kwiidagi wiisi tähtis olema püüsi „wõtmise“ proowimisel. Pean ütleva, et just sellel on kõige wäiksem tähtsus. Ma ei hakka siinkohal üffitsiaalset seletama püüsi proowimisest, — seda teen edaspidi, — weniks liig pikale, waid ütlen lühidalt, et tiitid, kes ütlevad, et nende püüs ei „wõta“, — oma püüsi weel sugugi ei tunne. Et püüsi head lastmist saavutada, peab kõige esiteks teda tundma õppima ja pealegi põhjalikult, tema head ja wead üles otsima, temale kohased laengud walima, rauadõnsusest tinast puhastama (kui see tarvilik), teda proowima ja alles siis otsustama, kas püüs „wõtab“ või ei. Ei pruugi igakord

*) „E. Metsa“ nr. 11—1923 a. on E. P. kirjatuks mõtetsegaw wiga juhtunud ja nimelt: „kuidas märk seatud“ asemel oleks pidanud olema „kuidas märk laetud“.

ka kobe püssimeistri juure rutata, kes selle asemel, et püssi parandada, seda veel enam rikkuda võib, sest häid, täiesti asjatundjaid püssimeistrid meil Gestis leidub waevalt.

Dma firjatiiki lõpus tähendab aumäärt G. P., et ainult juhuslikult võib lasta haawli püssist kunj 100 sammuga ja et kes tõendab, nagu võiks selle kauguseni lasta, see „waletab meelega“. Luban enesele ka siin selle kohta vastu waielda. Dma isiklikest praktikast wõin tõendada, et mina wiisin oma püssi katsete waral niikaugele, et julgelt wõisin jäneft ja tetre kuni 100 sammunt surmata. Selleks tarwitasin harilikku musta, Rotweil nr. 4, püssirohtu ja haawlid nr. 3 (3,75 mm.).

Paljudeft jahtideft on minule neli juhtumist hästi meeles, kus surmasin: ühe jäneft 68, ühe 93, ühe 97 ja ühe 87 sammuga tagant. Ka märki lastes saawutasin samasuguseid tagajärgi, nii et neid paukusid ei saa kuidagi „juhuslikkudeks“ nimetada. Et püssi niikaugele wiia, peab kütt selleks ka püssiwust ja huwi asja vastu olema. Et saa seda mitte kätte, lastes ainult mõned paugud, waid siin tuleb lasta igast rauast wähemalt 60—70 pauku, wõttes sealjuures paremad

fordid rohtu, tonge ja troppe. Olguigi, et see protseduur kaunis kulufaks läheb, ei wõi selle peale rõhku panna, kui tahetakse püssi headust ja „wõtmist“ täielikult proowida ja teda õieti hinnata osata.

Üldiselt pean tähendama, et püssi headus ja „wõtmise“ oleneb täiesti küttist enesest. (Mga materjaal, püssi raskus, raudade pikkus jne. nagu eelpool tähendati? Toim.)

Ei oleks wist üleaarune, kui meie aumäärt küttid selles juures „Gesti Mets'a“ weergudel sõna wõtaksid.

* * *

Toimetuse järelmärkus: Selawaldatud firjatiikile ruumi andes ei saa toimetuse tähendamata jätta, et praktikisest seisukohast wälja minnes soowitaw oleks, kui asjatundjad selle küsimuse üle veel sõna wõtaksid. Autori poolt aga loodame täiendawaid teateid, misugust püssi raskust millegi kalibri ja raudade pikkuse juures „hea wõtmise“ tundemärgiks tuleb pidada. Mis puutub lastekaugusse, siis wõtame selle kohta tegelikkude küttide arwamist, millest järeldada võiks, kumba autori wäide rohkem tunnistamist leiab.

Kewadine tedrejaht hiilides.

B. P—pp.

See jaht algab juba märtsikuus (wana kal. järele), kui lumeford inimest peal kannab ja isatedred tihnikuteft metsasewale wälja lendama hakkawad, et „kõstri“ — wana tedre — veel tawast katkendlist, laulu kuulatada. Wäga hea juhus juure hiilida on, kui mitte wäga suur tedrefari laiali läheb ja kured eraldi puude otsa, üksiteisest mõnesuguse kauguse istuwad.

Selle jaht algul on lumi juba küllalt niiwõrd kõwa, et inimese raskuse wälja kannab, sest päewal sulatab ja õõsiti hiilmetab. See on üks esimestest kewadejahtideft. Msi seisab nimelt selles, et kütt, märkegaes kastele otsas istuwaid tedrefukki, peab nendele tähelepanematult paraja püs-

silaste kauguseni juure hiilima. Jaht algab siis, kui juba niiwõrd walge wäljas, et tederfid küllalt kaugelt võib tähele panna. Tahetakse aga warem minna, siis peab koht, kuhu tedred hommikuti harilikult lendawad, teada olema ja sinna aeglasti ette minema.

Hiilides peab kütt enuast tingimata mõne pöösa ehk puu taga hoides warjama, et tedred teda ei märkaks. Wastasel korral lähewad nad araks ja lendawad ära. Hiilmine algab siis, kui kured üksikult kudrutama hakkawad, millejuures aga tuleb tähele panna, et edasi liikuda võib ainult filmapiigul, mil lind kudrutab, wastasel korral võib tema küti astumist kuulda ja tähelepanelikkus saada.

Et harva saab tedrele ligidale hiilida, siis peab selleks jahiks head kaugelelaskjat püssi tarvitama ja jämedamaid haarleid. Võib ka mitmesuguste kontsentraatorite abil eriti sellekohased kaugelelaskjad padru-

nid laadida, mille abil igast harilikkust püssist võib kuni 80 sammuni lasta.

Sellel jahil on väga hea tarvitada juurki, mis võimaldab küttele kätata liikumise.

Mitmesugust.

Puulõikajate kohad.

Viimajel ajal on märgata tendentsi ja kuulda häält, et riigi tulul metsa ülestõttamist tuleb loomale tõmmata, tuleb jeda vähendada ja isegi jootumaks ära taotada. Kuid need see põhjendatud ja läbitõidud on, kas vastab see metsamajapidamise põhimõttele ja mis on selle loomale tõmbamise püüde wälja kujunud, jellest pikemalt mõni teine lorb. Nüüd aga lubatagu mulle ühe teise küsimuse juures peatada, mis ühenduses sellega päewatõrrele on tekkinud ja millel meie metsamajapidamise kohta wälite tähtsus ei ole. See on alaliste metsatöölise eht niinimetatud puulõikajate küsimus.

On maad võtmas arwamine, et alalised metsatöölised tulewad ära kaotada ja nende kohad liitwiderida, neist ei ole mingit kasu jne.

Puulõikajate kohad ajutati endiste metjaomanikkude ja walitsejate poolt selleks, et kindlustada metsa majapidamist alalise wilunud töösõuga, et tööd võimalikult odawalt, hästi ja õigel ajal ära teha. Need on põhimõtted, mis maksawad igal ajal ja iga majapidamise kohta ja neid ei tohiks ka Eesti metjamees unustada.

Töök metsamajapidamises on väga mitmesuhted ja nad kestawad waheldamisi aasta läbi: metsa ülestõttamine, kultuuratõkk, kraawide puhastamine ja uute koewamine, läbiraumijed ja puhastustõkk, töök metjalatise ja ramiemise ajal jne. Oletus, et need töök ei nõua eriootust, wilumust tööliselt ja sellekohaseid tööriistu, ei kannata kriitikat wälja. Oletame, et tulewikus metjaülestõttamise ajal metjamalitus wahem töökõudu tarvitab kui praegu, siis jääb iltagi termerida töökharusid, mis nõuawad tähtsajalist ja wilumud tegijast. Kui praegu töök neid töök ei tehta täiel mõõdul ja kui tehaksegi, siis sätab see tegemine weel loowida tagajärge sühies. Tulewikus suurenewad igatähel töök need töök, ühes sellega suureneks ka nõudmine töök korraliku tegemise ja tundmise sühies.

Kui praegu kaebtusi kuulame, et ei ole töölisi, töölised ei tunne töök, töök on korralik ja ostamata tehtud, siis wõib tulewikus töökuse ja majanduse kaswamise ja arenemisega, metjatöölise küsimus üsna hädaohtlikult metjamajapidamisele muutuda, sest see on ala, mis kõige enam inimelt wajas. Sellepärast ei tuleks rutata puulõikajate kohtade liitwiderimisega ja nende maotõrreid peawalitussele üleandmisega, isearamis weel seal, kus nad metsa sees asuwad ja suuremate metjatöölisidega ühenduses on. Ma näeksin hea meelega, kui neid isegi juure asutatatse suuremates metjandades ja metjamalikes, sest praegusel metjametnikkude palgamaade ümberkorraldusel oleks see terge läbi wita.

3ga majapidamine ja ettemõte püüab ennast wasta-wa töökõuga kindlustada, nõuab tööliselt eriootust ja wilumust. Sellega tuleks ka metjas rehtendada, luus töölisele nende nõuetele wastawad elamistingimused metja piirkonnas. Mis puutub praeguse oluforda, kus mitmed metjamehed alaliste metjatöölise sühies ennawale seijutõhale on asunud, siis wõib jeda ajutise nõutufena wõtta, mis erakorralistest aegadest ja ülemineku ojaajärgust tingitud.

Meie metjamajapidamine ja tema ühtfikud harud on alles wäljaarenemisel ja sellepärast tuleks hoibuda wigade eest, mida tulewikus raske parandada. N. L.

Toim. märkus: Et alaliste metjatöölise küsimus meie riigi metjamajapidamisega lähedalt seotud on, siis loodame, et ülaltoodud read mõtete wahetuse eesse kujuwad, mis küsimuse oistarbekohajele lahendamisele kaasa wõiks aidata.

Kodumaalt.

Uudla metsonnast.

Uudla metsonna metjateenijate poolt awati metsonnas 21. jaan. s. a. E. metjateenijate ühingu Uudla esakond.

Juhatusse waliti: esimehiks metjawaht Peeter Karus; kirjatõimetajaks metjawaht August Pajur ja kasjapidajaks asjaajaja Efr. Mathiesen. Osakonna liikmeteks astusid 23 metjateenijat.

Puurmani metsonnast.

E. M. ühingu Puurmani osakonnal oli 1923. a. sisetulekud: 1922. a. ülejäät 3381 mf., 1923. a. liikmetekud ja muud sisetulekud 4842 mf., kofu: 8223 mf. Wäljaminekud oli: kantsleikukud, „Riigi Teataja“ ja 25% teijühijusele 2549 mf. Kasjas 1. jaan. 1924. a. 5674 mf.

Kalender-käsiiraamatu

est saajid raha ära (järg):

15. Suurki metst. 25 eht. eest — 1000 ml.
16. Karula metst. 25 eht. eest — 980 ml.
17. Tapa metst. 25 eht. eest — 960 ml., misjugauste jummade saamist siin liwiteerime.

Wesjühatus.

Siendus.

„Eesti Metsas“ nr. 6 — s. a. on küsimuste ja wastuste ojas teatatud, et mätsimärkide kandmine metjametnikkudel mitte sunduslik ei ole. Seda tuleb nii

mõista, et jee wäljaspool ametikooste täitmist junduslik ei ole. Ametikooste täitmise juures on aga, nagu metsade peawalitsuse ringkirjalikelt korralduselt 1920. a. näha, määrimärkide kandmine metisaameti- fudele junduslikjests tehtud.

Teatame

paljude järelepärimiste peale, et „I Eesti Metsa- te adlaste Päew“ (esimese metjateadlaste päewa referaadid) on trükitud Tartus, akad. metjajeltsi kulus ja saadetakse tellijatele tellimise peale tobe kätte. Et teda piiratud arvul on trükitud, siis soovitame telli- mijega rutata. Raamatu hind on 100 mt. Tellimise aadress: Akad. metjajelts, Mia tän. nr. 38-a, Tartus.

Trükiwea parandus.

„Eesti Metsas“ nr. 6 j. a. on artiklis „Püssirohi“, 64. leheküljel, alt 4. rida, trükitud: „Beenite püssirohi on aga hea“, peab olema: „Beenite püssirohi on aga hea“, mida lahkesti parandada palume.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Kosmatus“, nr. 3 — 1924. a. Eesti õpetajate liidu häälekandja.

„Eesti Statistika kuuliri“, nr. 24 (3) — 1924. a.
„Eesti Raudtee“, nr. 2/3 — 1924. a. Raudteetasjan- duse kuuliri.

„Komaan“, nr. 6 — 1924. a. 3. aastaläif.
„Maanomavalitsus“, nr. 3 — 1924. Eesti maafonda- de liidu häälekandja.

„Sõdur“, nr. nr. 11, 12 ja 13 — 1924. a. Sõjaas- janduse ajakiri.

„Põlumees“, nr. 6 — 1924. a. Põllumajanduse aja- kiri.

„Eesti Stout“, nr. 1 — 1924. a. Eesti stoutide ma- lterwa häälekandja.

„Eesti Majandus“, nr. nr. 12 ja 13 — 1924. a. Tööstuse, laubanduse ja rahanduse ajakiri.

„Majaomanit“, nr. nr. 20 ja 21 — 1924. a.

Uljalehtede: „Põhja Kodu“, „Wõru Teataja“, „Waba Eesti“, „Eesti“ ja „Rahwalehe“ jooksivad numbrid.

Poolametlikud teated.

Metsade peawalitsuse ülema päewatäfusud.

21. märtsil 1924. a. — Nr. 21.

Kod. Bronislaw Waleiko määratakse peawalit- suse ajutiseks tähtjalaks, arwates 6. märtsist j. a.

Rawa metskonna asjaajaja Östar Gremberg paigutatakse ümber teenistuse humides peawalitsuse tööstusosakonda wabapalgalisena, arwates 1. märtsist j. a.

28. märtsil 1924. a. — Nr. 22.

Kambja metskonna III j. asjaajaja Östar Ma- dišson tõrgendatakse sama metskonna I j. asjaaja- jaks 1. jaanuarist j. a. arwates.

Kod. Marie Rebane määratakse Väina maaton- na metsaülema kantselei III j. kantsi-ametniku I. t. 2. märtsist j. a. arwates.

26. märtsil 1924. a. — Nr. 23.

Põllutödmnistri käsu põhjal, 17. märtsist 1924. a. nr. 12, § 5, on Waiwara metskonna abimetjaülema Karl Terraw määratud Saapjalu II j. metjaüle- maks 1. detsembrist 1923. a. arwates.

26. märtsil 1924. a. — Nr. 24.

Kod. Marie Piik määratakse peawalitsuse statisti- keriks, arwates 1. jaanuarist j. a. ajutise tööstuna, kuni loostseisu kinnitamiseni riigikoogu poolt.

Waiwara metskonna asjaajaja Helmut Anttony wabastatakse ametist tema enese soovil 1. aprillist j. a. arwates.

31. märtsil 1924. a. — Nr. 25.

Saapjalu metskonna abimetjaülema Iwan Kolt- berg paigutatakse ümber teenistuse humides Rastre metskonna II järgu abimetjaülemaks 18. märtsist j. a. arwates.

Kod. Harry Feldhuhn määratakse Saapjalu metskonna II j. abimetjaülema k. t. 14. märtsist j. a. arwates.

Wärnu maafonna metjaülema kantselei III j. kantsi- ametnik Alfred Puust wabastatakse ametist tema ene- se soovil 15. aprillist j. a. arwates.

Põllutödmnistri käsu põhjal, 25. märtsist 1924. a., nr. 13, § 3, on kod. Martin Murd määratud Goro- denko metskonna II j. metjaülema k. t. 15. weebua- rist j. a. arwates.

Põllutödmnistri käsu põhjal 25. märtsist 1924. a., nr. 13, § 4, on Wäina metskonna metjaülema Peeter Raudsepp ametist wabastatud 17. märtsist j. a. arwates.

Põllutödmnistri käsu põhjal, 25. märtsist 1924. a. nr. 13, § 5, on kod. Arnold Wuldas määratud met- sade peawalitsuse metjanduse osakonna juhataja abi I. t. 1. märtsist j. a. arwates.

Põllutödmnistri käsu põhjal, 25. märtsist 1924. a. nr. 13, § 6, on Rastre metskonna abimetjaülema Alek- sander Sõgi määratud Rawa metskonna III j. met- jaülema k. t. 1. märtsist j. a. arwates.

Kirjafest.

Rüsumused ja vastused.

Rüsumine: Kas on metsaüllemate asjaajajate palgad kohapealsete olude ja tegevusspiiride peale vaatamata ühejuurused, s. o. 4770 mt. kuus, või on nad järtudes jaotud? Kui suured oleksid palgad järtude järele? Kas on loota asjaajajate seisukorra pealt parandamist?

Asjaajaja.

Vastus: Asjaajajate palgad on eelarve korras kindlaks määratud, mille tõttu neid ta, nagu metsa-
mahtide palkasid, teenistuste tingimuste kohaselt igal
üksikul juhtumisel võimalikult reguleerida ei ole. Palga-
järtusid on eelarves ette nähtud kolm — 10., 11. ja
12. palgaaste, kusjuures 10. ja 11. astmes kogu kõi-
gest 8 asjaajajat võib olla, ülejäänud 102 asjaajajat
aga 12. astmes.

Metsade peavalitsuse poolt oli 1924. a. eelarve ko-
tusleandmisel ette nähtud asjaajajaid ümber nimetada
ja ta nende palkasid tõsta, kuid eelarve-kommissjon
kärgis karvatused maha. Mis puutub 1925. a. eelar-
vesse, siis tahab peavalitsus töit võimalikult abinõud
ära lastutada, et asjaajajate ainelist seisukorda pa-
randada.

Rüsumine: Kas on seaduslik ja lubatud, kui wal-
weametnik võtab oma karja hulla karjakada mõdraid
loomi, selle peale seaduse järele karjapilet välja au-
tud?

Walweametnik.

Vastus: Kui mõdra looma peale seaduslik karja-
tamise pilet välja on antud, võib metsaametnik oma
karjajale ülesandets teha ta selle mõdra looma järele
valvata, kuid soovitatavaks seda igatahes pidada ei
saa, sest see võib tergesti arusaamatuste ja kaebuste
põhjuseks saada.

Rüsumine: Kas on walweametnik kohustatud selle
järele valvama, et jões, mis metsanditust läbi jookseb
ja milles püügidigus välja on renditud, talu ja wähle
seaduslikus korras püütakse? Kas tohib walweame-
nit, sellel metsajeaduse § 65 põhjal jahipidamise di-
gus on, ta kannajes jões talu ja wähle püüda?

Walweametnik.

Vastus: Kui weelogu on riigi metsavalitsuse kor-
raldusel ja püügidigus viimase poolt välja renditud,
siis on metsaametnikud kohustatud selle järele walwa-
ma, et rendilepingut korralduslikult täidetaks.

Mis puutub rüsumusse, kas metsaametnikudel on di-
gus ta talu ja wähle püüda, siis, välja minnes met-
sajeaduse § 65 mõttest, peab eeldama, et neil lubatud
on vähel viisil talu ja wähle püüda. Seesjuures on
muidugi arusaadav, et see ainult siis maksab on, kui
weelogu metsavalitsuse korralduses on ja kui rendile-
pingus sellekohast teeldu ette nähtud ei ole.

Rüsumine: Kas on wabariigi kodanikul, kui ta ja-
hijelsti liige, digus mererannikul liiva peal jahiti pi-

dada rändlindude peale, kui ta on järgmiste tunnis-
tustega varustatud: piisikandmise luba, jahipilet
maafonnawalitsusest ja jahipilet rannawalve-ülevalt,
või on peale selle veel vaja metsaüllema aasta- ehk
päewapilet?

3.

Vastus: Wabariigi kodanikul, olgu ta jahijelsti
liige ehk mitte, peab kõigepealt selle maaomaniku lu-
ba olema, selle maa peal ta tahab jahiti pidada. Kui
tõne all olem mererand metsawalitsusele allub, siis
on seal jahipidamiseks enesest mõista metsawalitsuse
luba tarvilik.

Kirjawastused.

E. A. — A. S. Kallume tarvitada, mis kõlbas ja
postume jätkata. „Metsamehe viimse joovi“ mõte on
küll weelwe, kuid wõorm ei ole vastumõetaw.

M. S. — Tartus: Saadetud kirjeldus kudemaa
röövlindude üle ilmub ligemal ajal.

A. D. — Petheris: Kõik jeni ilmunud „E. Mets'a“
aastakäigud on talitusest weel jaada; kõidetult a 450
mt. ja kõitmatult a 300 mt.

Munit: Kuuasetaimede jaamise liistmuse lahenda-
miseks soovitame kohaliku metsaüllema poole pöördu-
da, kes Teile selle kohta kõige paremini seletust võib
anda.

Toimetusele saadetud firi.

W. a. „Eesti Mets'a“ toimetusele.

Palun alljärgnevatele ridadele lahkesti „Eesti
Mets'a“ weergudel ruumi lubada.

„Eesti Mets'as“, nr. 2 1924. a. — lft. 21, kirja-
tasti osas on lähendatud, et riigi-metsatõõstuse põhi-
määruste kannas on ette nähtud, et alates 1. jaanua-
rist 1922. a. metsatõõstuse lisatõõstuse kõigile metsaametnikku-
dele, kes metsatõõstuse tegewusest osjellohe on oja wõi-
nud, kuid määrused on jeni riigiloogu poolt alles was-
tu wõtmata.

Et nüüd mitmed metsa- ja walweametnikud teenis-
tusest lahturnud on, kes digustatud olid ülalnimetatud
lisatõõstuse oja jaama, siis oleks eeskätt nende teenistu-
sest lahturnud ametnikkude huiwides soowitaw, et met-
sade peawalitsus esineks ettepanekuaga põllutõõstuse-
riiumi laudu riigiloogule lisatõõstuse jaamisele, et wõi-
malik oleks metsa- ja walweametnikkudele, kes met-
satõõstuse tegewusest oja wõtnud, lisatõõstuse maksta, ala-
tes 1. jaanuarist 1922. a. Endine metsaametnik.

Järgmine „Eesti Mets'a“ number ilmub taffinnumbrina (nr. 9/10) mailuu teitel.

Waljaandja: Eesti metsateenijate ühing.

Wastutaw toimetaja: M. Metzje.

Zaklanna Eesti Kirj.-Üh. trakkoda, Pikk tän. 2.

PÕHJA PABERI- JA PUUPAPIWABRI- KUTE AKTSIA-ÜHISUS

ostab raudteejaamades

paberipuid

ja maksab kõrget hinda.

Puud peavad olema terwed, sirged ja korralikult kooritud. Pikkus 7 või 8 jalga, läbimõõt ladwast 4 tolli ja rohkem.

Ostutingimisi wõiwad teatada:

Aktsia Seltsi Metsa osakond, Tallinnas, { S. Tartu maanteel 86/88,
tel. 10-17.

F. Schneeberger, Tartus, Filosoofi uul. nr. 20, tel. 6-36.

K. Filaretoff, Pärnus, Munga uul. nr. 9, tel. 1-71.

K. Telschow, Kilingi-Nõmmes, tel. nr. 6.

W. Eichhorn, Kehras, tel. Raasiku 22.

Metsamaterjaalide oksjon.

Suusõnalisel enampakkumisel müüake:

1. 16. aprillil 1924. a. kell 12 päewal Harju maakonna metsaülema kantseleis, Tallinnas, S. Roosikrantsi tän. nr. 12:

a) Rooküla metskonnas, Jägala jõe äärde wälja weetud umbes: 1186 okaspuupalki — 15671 kantjalga, 11,50 kantsülda kooritud ja 27 kantsülda koorimata männipropse — 3 üksuses, alghindadega palkidel 33 mrk kantjalga ja propsidel — kooritud 5700 mrk. ja koorimata 5200 mrk. kantsüld.

2. 16. aprillil 1924. a. kell 12 päewal Audru metskonna metsaülema kantseleis, Potsepal, Pärnu kaudu:

a) Audru metskonnas mitmesugustes wahtkondades asuwad umbes 32,55 kantsülda küttepuid, 26 üksuses, alghinnaga 780 — 1800 mrk. kantsüld.

Propside kantsülla mõõt arwatakse 7'×7'×7'.

Pakkumisest osawõtjad on kohustatud enne pakkumise algust ajutisele oksjonikomisjonile 10% pakutawa üksuse alghinnast kautsjoniks sisse maksma. Lähemaid teateid müügile tulewate materjaalide üle saab metsade peawalitsuse tööstusosakonnast, Harju maakonna, Rooküla ja Audru metskonna metsaülematelt.

Metsade peawalitsus.

A.-S. „SILVA“.

Tallinnas, Merepuiesteel Nr. 17.

**Telef. kontoris 9-29, 13-80, kaupluses 18-09.
Metsaosakond 13-20.**

Telegrammi - aadress: TALLINN — SILVA.

**Soovitame rikkalikus walikus
kuiwi hõweldatud ja hõwelda-
mata**

kuuse- ja männilaudu,

**kuiwi tamme-, saare-, jalaka-,
kase-, lepa- ja haawalaudu.**

Ümmargusi ja kanditud

palke,

kõlgis nõuetawates pikkustes ja jämedustes.

Ümmargusi ja saetud

latte.

**Saeweskis wõetakse jälle vastu ja täidetakse
rutuliselt igasuguseid tellimisi. Ostame iga-
sugust metsamaterjaali piiramata arwul.**